

Handläggare
Anneli Rydström
Telefon: 08-508 22 068

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2017-06-15

Redovisning av ansökningar och beslut om bifall och avslag inom servicehus och vård- och omsorgsboende

Svar på skrivelser

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens redovisning, som svar på skrivelserna.

Anders Carstorp
stadsdelsdirektör

Marja Kammouna
avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen har fått två skrivelser för beredning, där uppgifter om bland annat ansökningar och beslut om bifall och avslag inom servicehus och vård- och omsorgsboende efterfrågas.

Dels en skrivelse från Eva Fagerhem m.fl. (S) och tjänstgörande ersättare Louise Bengtsson (MP). Dels en skrivelse från Lars Svärd m.fl. (M) och Abit Dundar m.fl.(L).

I tjänsteutlåtandet redovisar förvaltningen statistikuppgifter samt svarar på de frågeställningar som tas upp i skrivelserna.

Bakgrund

Vid stadsdelsnämnden den 2 februari 2017 behandlades revisionsrapporten ”Tryggt boende inom äldreomsorgen” (dnr 571-2016-1.2.1). Rapporten innehåller bland annat statistik över bifall och avslag på ansökningar om särskilt boende. Jämförelsen mellan stadsdelsnämnderna som ingick i revisorernas granskning visar att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd var den stadsdelsnämnd som gav flest avslagsbeslut för plats på servicehus under 2015, där 92 procent av ansökningarna avslogs.

Förvaltningen har fått två skrivelser för beredning.

Skrivelse, bilaga 1: Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 2 februari 2017 lade Eva Fagerhem m.fl. (S) och tjänstgörande ersättare Louise Bengtsson (MP) fram en skrivelse för beredning. I skrivelsen tas upp att det har uppkommit en del frågor om statistiskt rörande ärenden inom äldreomsorgen utifrån rapporten ”Tryggt boende inom äldreomsorgen”.

En redovisning önskas från förvaltningen av följande.

1. Antalet ansökningar om olika former av äldreboende under åren 2012-2016, med såväl antal ärenden som antal unika personer med ärenden under perioden.
2. Antalet bifall respektive avslag för olika former av äldreboenden och vilka de vanligaste skälen är för avslag.
3. Antalet överklaganden och beslut i Förvaltningsrätten under perioden 2012-2016.
4. Är det samma personer som återkommer med förnyade ansökningar efter avslag eller är det personer som söker en gång som räknas i rapporten?

Skrivelse, bilaga 2. Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 18 maj 2017 lade Lars Svärd m.fl. (M) och Abit Dundar m.fl.(L), fram en skrivelse för beredning.

”Ålder, känsla av otrygghet och hälsotillstånd är faktorer som spelar in och varje bedömning är individuell. Det är återkommande angeläget att få en bild av hur den faktiska situationen är i vår stadsdel”, skriver Lars Svärd m.fl. (M) och Abit Dundar m.fl.(L).

Förvaltningen uppdras därför att återkomma med en skriftlig redovisning av följande i stadsdelsområdet.

1. Hur många personer har sökt plats i servicehus samt på vård- och omsorgsboende under 2015 och 2016?
2. Hur många av dessa har beviljats en plats och hur många fick avslag under dessa två år?
3. Har det utgått någon form av direktiv om en restriktivare tolkning av stadens riktlinjer för biståndsbedömning i äldreomsorgen inom stadsdelsområdet?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg. De fackliga organisationerna informeras vid samverkansgrupp den 30 maj 2017 och pensionärsrådet den 7 juni 2017.

Ärendet

I detta tjänsteutlåtande redovisas statistik för boendeformerna vård- och omsorgsboende och servicehus.

Statistikuppgifterna över antalet ansökningar/beslut, bifall och avslag, samt uppgifter om unika personer har tagits fram av stadens systemförvaltare Tieto på uppdrag av förvaltningen. Uppgifterna har hämtats från Paraplysystemet. Uppgifterna som rör överklaganden och domar, samt exempel på ärenden har tagits fram av förvaltningen. Uppgift om antal ansökningar från andra kommuner har också tagits fram av förvaltningen.

Det kan finnas vissa skillnader mot tidigare inrapporterade statistikuppgifter till äldreförvaltningen från förvaltningen beroende på hur uppgifterna har hanterats. Det kan t.ex. ha funnits dubbletter av ärenden, som beror på att fel- och omregistreringar har gjorts.

Statistikuppgifter och förklaring av begrepp

I nedanstående tabeller och diagram redovisas uppgifter för vård- och omsorgsboende respektive servicehus om antal ansökningar och beslut om bifall och avslag. Vidare redovisas hur många av avslagen som överklagats och då fått en dom som varit mot nämndens beslut eller gjort samma bedömning som nämnden.

I denna statistik och i den statistik som lämnas till äldreförvaltningen och som redovisas i olika rapporter, innebär att en person kan förekomma flera gånger i statistiken, t.ex. först fått ett avslag och sedan ett bifall eller fått flera avslag.

I detta tjänsteutlåtande finns också uppgift om unika personer, det vill säga när en person med beslut (bifall/avslag) räknas endast en gång.

Förvaltningen har tagit fram några exempel på ärenden, där personer återkommit med ansökningar om plats på servicehus och fått flera avslag. Detta för att ge en bild över de äldres behov och vilka beslut som har fattats.

Ansökan - beslut

En ansökan i statistiken är detsamma som ett beslut, som kan vara ett bifall eller ett avslag, vilket är det som registreras. Antalet ansökningar/beslut är summan av bifall och avslag.

Bifall och avslag

För varje ansökan görs en utredning och ett beslut fattas, som kan vara ett bifall eller ett avslag. Detta innebär att en person kan ha flera beslut, t.ex. först ett avslag och sedan ett bifall eller flera avslag.

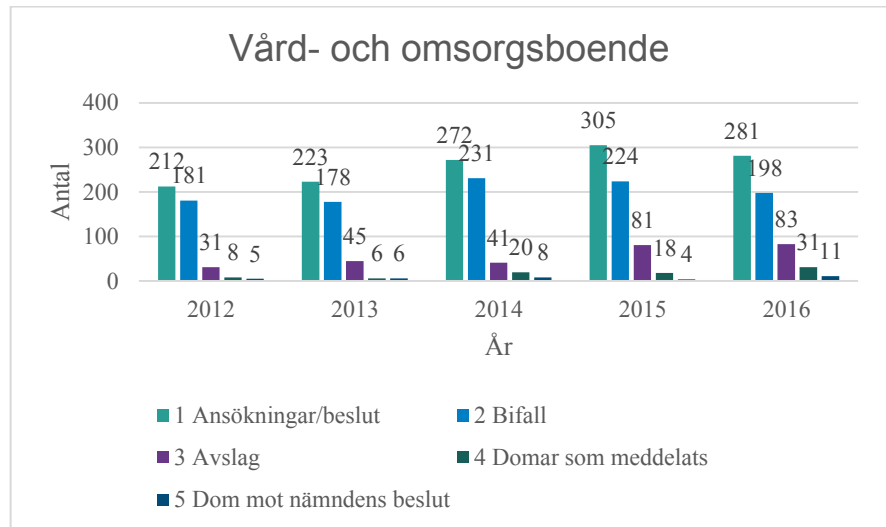
Unik person

En unik person/individ är när en person med beslut (bifall/avslag) räknas endast en gång för perioden. I denna redovisning för 2012-2016 och för perioden 2015-2016.

Vård- och omsorgsboende

Nr 1. Antal ansökningar/beslut

Vård- och omsorgsboende	2012	2013	2014	2015	2016
Ansökningar/beslut	212	223	272	305	281
varav bifall	181	178	231	224	198
varav avslag	31	45	41	81	83
Domar som meddelats	8	6	20	18	31
Dom mot nämndens beslut	5	6	8	4	11
Ej verkställda domar	0	0	0	0	0

Nr 2. Andel bifall och avslag

Vård- och omsorgsboende	2012	2013	2014	2015	2016
Bifall	85%	80%	85%	73%	70%
Avslag	15%	20%	15%	27%	30%

Nr 3. Antal ansökningar från andra kommuner

Vård- och omsorgsboende	2012	2013	2014	2015	2016
Ansökningar	21	42	38	53	31

År 2012 avser uppgiften endast maj-december

Ansökan från annan kommun prövas i två steg.

Steg 1: En prövning görs om personen ingår i den personkrets som anges i socialtjänstlagen och som ger den enskilde rätt att ansöka i annan kommun. (Omfattande behov av vård och omsorg dygnet runt). Ett flertal av ansökningarna leder till avslag på personkrets, vilket innebär att personens behov inte utreds. Avslaget registreras dock.

Steg 2: Ingår personen i personkretsen utreds personen som den bodde i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde, vilket kan bli bifall eller avslag. Uppgifter saknas dock över det exakta antalet bifall och avslag. I stadsdelsområdet finns ett vård- och omsorgsboende med spanska som språkinriktning, vilket flera personer från andra kommuner önskar flytta till.

Svar på skrivelsen från Eva Fagerhem m.fl. (S) och tjänstgörande ersättare Louise Bengtsson (MP).

Antalet ansökningar för äldreboende/vård- och omsorgsboende under åren 2012-2016, med såväl antal ärenden som antal unika personer med ärenden under perioden.

Antalet ansökningar/beslut redovisas per år i tabell nr 1 sidan 4 och tillhörande diagram på sidan 5.

Under perioden 2012-2016 var det totalt 1293 ärenden gällande vård- och omsorgsboende, det vill säga personer som fick beslut (bifall/avslag). När personen räknas en gång, var det 1033 unika personer med beslut (bifall/avslag) under perioden.

2. Antalet bifall respektive avslag för vård- och omsorgsboende samt vilka de vanligaste skälen är för avslag.

Antalet bifall och avslag redovisas i tabell nr 1 och tillhörande diagram på sidan 5.

I tabell nr 2 på sidan 5 redovisas andelen bifallen och avslag.

Avslag ges när bedömningen är att den enskilde uppnår en skälig levnadsnivå (socialtjänstlagen) i ordinärt boende med insatser, såsom hemtjänst, dagverksamhet och ledsagning. Den kan vara genom befintliga eller utökade insatser för den enskilde som redan t.ex. har hemtjänst.

Förvaltningen får också ansökningar från andra kommuner. Ett flertal av dessa leder till avslag. Se ”Ansökningar från andra kommuner”, tabell nr 3 på sidan 5.

3. Antalet överklaganden och beslut i Förvaltningsrätten under perioden 2012-2016.

Antalet domar som meddelats och domar mot nämndens beslut redovisas i tabell nr 1 på sidan 4 och tillhörande diagram på sidan 5.

4. Antal unika personer som återkommer med förnyade ansökningar efter avslag.

Det finns personer som återkommit med nya ansökningar efter avslag.

Under perioden 2012-2016 har 18 personer fått avslag på ansökan om vård- och omsorgsboende vid två tillfällena eller flera tillfällena, varav fem personer vid tre tillfällena.

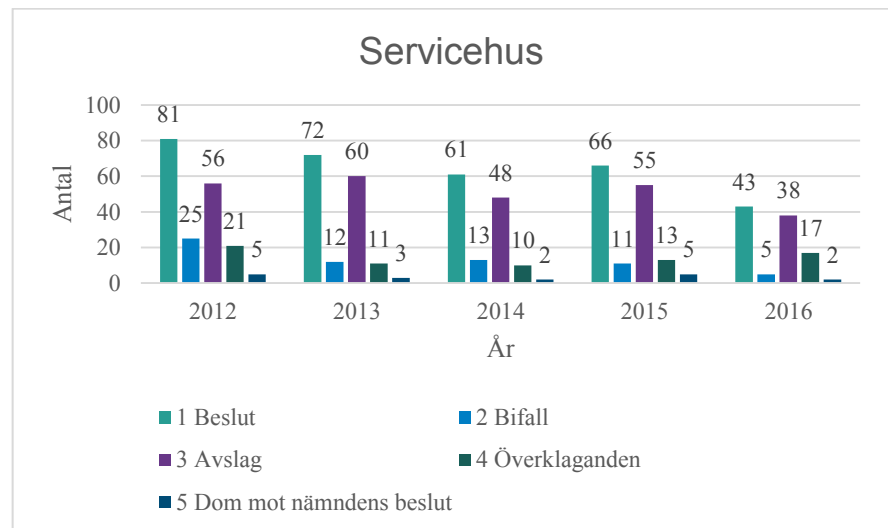
En del av dessa personer har fått bifall till vård- och omsorgsboende senare under perioden.

Servicehus

Nr 4. Antal ansökningar/beslut

Servicehus	2012	2013	2014	2015	2016
Ansökningar/beslut	81	72	61	66	43
varav bifall	25	12	13	11	5
varav avslag	56	60	48	55	38
Domar som meddelats	21	11	10	13	17
Dom mot nämndens beslut	5	3	2	5	2

Ej verkställda domar 0 0 0 0 0

Nr 5. Andel bifall och avslag

Servicehus	2012	2013	2014	2015	2016
Bifall	31%	17%	21%	17%	12%
Avslag	69%	83%	79%	83%	88%

Svar på frågorna i skrivelsen från Eva Fagerhem m.fl. (S) och tjänstgörande ersättare Louise Bengtsson (MP).

1. Antalet ansökningar för äldreboende/servicehus under åren 2012-2016, med såväl antal ärenden som antal unika personer med ärenden under perioden.

Antalet ansökningar/beslut redovisas i tabell nr 4 och tillhörande diagram på sidan 7.

Under perioden 2012-2016 var det totalt 323 ärenden gällande servicehus, det vill säga personer som fick beslut (bifall/avslag).

När personen räknas en gång, var det 237 unika personer med beslut (bifall/avslag) under perioden om plats på servicehusboende.

2. Antalet bifall respektive avslag för servicehus och vilka de vanligaste skälen är för avslag.

Antalet bifall och avslag redovisas i tabell nr 4 och diagram på sidan 7. Andel bifall och avslag redovisas i tabell nr 5 på sidan 7.

Avslag ges när bedömningen är att den enskilde uppnår en skälig levnadsnivå (socialtjänstlagen) i ordinärt boende med insatser såsom hemtjänst, dagverksamhet och ledsagning. Den kan vara genom befintliga eller utökade insatser för den enskilde som redan t.ex. har hemtjänst.

Ett vanligt skäl för avslag är att det handlar om en bostadsproblematik. Den äldre bor i en otillgänglig bostad exempelvis tre trappor upp utan hiss och har svårt att ta sig ut på egen hand. Närområdet kan vara backigt och det är långt till affären och annan service. Den äldre kan få svårt att ta sig ut på egen hand och känner sig isolerad och ensam. Den äldre ansöker då om att få flytta till servicehus.

Det kan också handla om att den äldre vill flytta närmare sina anhöriga.

3. Antalet överklaganden och beslut i Förvaltningsrätten under perioden 2012-2016.

Antalet domar som meddelats och domar mot nämndens beslut redovisas i tabell nr 4 och tillhörande diagram på sidan 7.

4. Antal unika personer som återkommer med förnyade ansökningar efter avslag

Under perioden 2012-2016 har 30 personer fått avslag på ansökan om servicehusboende vid två eller flera tillfällen. Av dessa har tre personer fått avslag vid tre tillfällen.

Det finns personer som har uttryckt önskemål om att särskilt få flytta till servicehus i sitt närområde, det vill säga till Trekantens servicehus eller Fruängsgårdens servicehus.

En del av de 30 personerna har fått bifall till servicehus, men främst till vård- och omsorgsboende, senare under perioden.

För att ge en bild över behoven och vilka beslut som har fattats redovisas nedan några exempel på personer som ansökt flera gånger och fått avslag på sina ansökningar. Beskrivning av fysiskt och psykiskt hälsotillstånd beskrivs däremot inte.

- Person över 90 år, fick avslag på ansökningar om servicehusboende 2012 och 2015. Bifall till vård- och omsorgsboende med inriktning demens 2016.

Vid ansökan bor personen i hus 2 trappor upp utan hiss. Önskar flytta till Trekantens servicehus, då vänner bor där. Personen har hemtjänst, först hjälp med serviceinsatser och maten. Hemtjänsten utökas sedan till flera besök per dag och serviceinsatser.

- Person 85-90 år, fick avslag på ansökningar om servicehusboende 2015 och 2016. Besluten överklagas. Förvaltningsrätten har avslagit personens överklaganden.

Personen bor i hus två trappor upp utan hiss, samt backigt i närområdet. Önskar flytta till Trekantens servicehus.

År 2015 beviljas promenader och serviceinsatser. År 2016 minskas tid för serviceinsatser och inga promenader. Personen har fått förtur till byte av bostad.

- Person 80-85 år, fick avslag på ansökningar om servicehusboende 2015 och 2016. Besluten överklagas inte.

Personen bor i hus med hiss. Önskar ett anpassat boende med gemensamma sällskapsrum.

År 2015 beviljas hemtjänst med hjälp en gång per dag och serviceinsatser. År 2016 utökas hemtjänstens insatser med flera gånger per dag.

Svar på frågorna i skrivelsen från Lars Svärd m.fl. (M) och Abit Dundar m.fl.(L).

Vård- och omsorgsboende

1. Hur många personer har sökt plats på vård- och omsorgsboende under 2015 och 2016?

Under 2015 inkom 305 ansökningar om plats på vård- och omsorgsboende och 305 beslut om (bifall/avslag) fattades.

Under 2016 inkom 281 ansökningar om plats på vård- och omsorgsboende och 281 beslut om (bifall/avslag) fattades.

2. Hur många av dessa har beviljats en plats och hur många fick avslag under dessa två år?

År 2015 beviljades 224 personer plats på vård- och omsorgsboende. 81 beslut om avslag fattades. Om personerna räknas en gång var det 76 personer som fick avslag.

2016 beviljades 198 personer plats på vård- och omsorgsboende. 83 beslut fattades om avslag. Om personerna räknas en gång var det 76 personer som fick avslag.

En person som fått bifall kan tidigare ha fått avslag under perioden. Under perioden 2015-2016 var det 504 unika personer/individer med beslut (bifall/avslag) om plats på vård- och omsorgsboende.

Servicehus

1. Hur många personer har sökt plats på servicehus under 2015 och 2016?

Under 2015 inkom 66 ansökningar och 66 beslut fattades om plats på servicehus. Om personerna räknas en gång, var det 64 personer som ansökte om/fick beslut (bifall/avslag) om plats på servicehus.

Under 2016 inom 43 ansökningar och 43 beslut (bifall eller avslag) fattades om plats på servicehus. Om personerna räknas en gång, var det 42 personer som ansökte om/fick beslut (bifall eller avslag) om plats på servicehus.

2. Hur många av dessa har beviljats en plats och hur många fick avslag under dessa två år?

2015 beviljades 11 personer plats på servicehus. 55 beslut fattades om avslag. Om personerna räknas en gång var det 54 personer som fick avslag. En person/kvinna fick två avslag.

2016 beviljades 5 personer plats på servicehus. 38 beslut fattades om avslag. 37 personer fick avslag. En person/kvinna fick två avslag.

En person som fått bifall kan tidigare ha fått avslag under perioden. Under perioden 2015-2016 var det 96 unika personer/individer med beslut (bifall/avslag) om plats på servicehus.

Riktlinjer

3. Har det utgått någon form av direktiv om en restriktivare tolkning av stadens riktlinjer för biståndsbedömning i äldreomsorgen inom stadsdelsområdet?

Nej, det finns inga andra riktlinjer än stadens riktlinjer.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns det flera områden med otillgängliga bostäder där fastigheterna saknar hiss och där närområdet är backigt. Det kan också vara långt till affärer och annan service vilket gör att den äldre får svårigheter att klara sig själv. Den äldre som inte kan ta sig ut på egen hand kan bli isolerad och känna sig ensam och otrygg.

På grund att boendesituationen men också ett behov av gemenskap, närhet till restaurang och aktiviteter, vill en del äldre flytta till ett servicehus och gärna till ett servicehus i sitt närområde, det vill säga till Trekantens servicehus eller Fruängsgårdens servicehus.

Den äldres ansökan om servicehusboende avslås då kriterierna för servicehusboende inte uppfylls. Andra insatser, såsom hemtjänst, ledsagning och dagverksamhet beviljas. För den som redan har t.ex. hemtjänst kan den komma att utökas med fler insatser per vecka eller dag. Genom detta skjuts behovet av servicehusboende och vård- och omsorgsboende fram.

För den grupp äldre som fått avslag på ansökningar om servicehus kan den nya boendeformen seniorboende med aktivitetscenter vara ett passande alternativ. 2018 planeras Axelsbergs seniorboende att omvandlas till seniorboende med aktivitetscenter. Andra alternativa boendeformer bör också utvecklas.

Stadsdelsnämnderna har i uppdrag att tillsammans med staden och fastighetsägaren Micasa, se över vilka servicehus eller andra fastigheter som kan omvandlas till seniorboende med aktivitetscenter.

På Fruängsgårdens servicehus finns ett 20-tal outhyrda lägenheter. Förvaltningen avser att se över på vilket sätt dessa skulle kunna användas för att tillgodose äldres behov av tillgängligt boende.

Många äldre vill bo kvar hemma så länge som möjligt.

Det skulle vara en fördel om en större andel av de äldre bodde i en tillgänglig bostad och i tillgängliga områden med närhet till service och social samvaro. De äldre kan då ges ökade möjligheter till ett självständigt liv med ökad livskvalitet. Behovet av hemtjänst kan då också antas bli mindre eller skjutas på framtiden.

Allt fler äldre kommer att bo kvar hemma. Tillgängliga och anpassade bostäder för äldre är därför en viktig samhällsfråga och inte bara en fråga för äldreomsorgen.

Stadens bedömningskriterium särskilt boende

I stadens riktlinjer ska bedömningen för servicehus grunda sig på *”en helhetsbedömning med fokus på den enskildes upplevelse av otrygghet där även ålder ska beaktas. Omvårdnadsbehov ska dock inte vara så omfattande att den enskilde behov bättre tillgodoses på ett vård- och omsorgsboende”*.

Behovet av vård- och omsorgsboende ska grunda sig på en helhetsbedömning där *”den enskildes situation och möjligheter sammanvägs med sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov.”* Ålder och otrygghet är något som *”särskilt bör beaktas”*. Ett av tre kriterier för vård- och omsorgsboende där minst ett ska vara uppfyllt, är när *”psykisk ohälsa, kognitiv svikt eller demenssjukdom medför oro som påverkar den enskildes förmåga att fungera i ordinärt boende.”*

När det gäller stadens bedömningskriterier för beviljande av servicehusboende har förslag till förtydligande gjorts. Vid äldrenämndens sammanträde i maj beslutades om ärendet *”Slutrapport från utredning om servicehus”* (dnr 3.2-497/2017). Kriterierna som föreslås i detta ärende, är behov av hemtjänst för omvårdnad i kombination med oro/otrygghet och hög ålder. Om denna otrygghet inte kan dämpas av andra insatser kan även detta vara ett kriterium för beslut om servicehus. Ofrivillig ensamhet och känsla av isolering i kombination med omvårdnadsbehov kan också vara ett kriterium.

Äldrenämnden har också fattat beslut om förslag till riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg (dnr 3.1-517/2017). Syftet med riktlinjer är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller bedömning av de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens äldreomsorg. Riktlinjerna ska också ge stöd och vägledning för biståndshandläggaren i det praktiska arbetet med de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras i varje enskilt fall.

Kommunfullmäktige har ännu inte tagit beslut om dessa ärenden. Stadsdelsnämnderna har fått/kommer att få ärendena på remiss.

Information

Den äldre som får avslag på sin ansökan om särskilt boende informeras om möjligheten att söka andra former av insatser och boendeformer. Biståndshandläggaren är behjälplig med att bland annat skriva förtursintyg, när den äldre vill byta bostad, flytta till ett trygghetsboende eller ett seniorboende.

Biståndshandläggaren är också behjälplig när den äldre vill överklaga sitt beslut.

Förvaltningens beställarenhet äldre har en särskild rutin för att säkerställa information vid avslag om särskilt boende. En informationsfolder har också tagits fram som de äldre får i samband med avslag på ansökningar om boenden. Det är angeläget att lyfta fram boendefrågan i ett tidigt skede. Foldern kommer att omarbetas, så att den kan lämnas till den äldre redan vid den första kontakten med en biståndshandläggare oavsett vilken insats den äldre ansöker om.

Äldreomsorgen har ett välorganiserat och brett utbud av verksamheter som erbjuder aktiviteter, dagsutflykter, kultur och gemenskap, som vänder sig till alla äldre i stadsdelsområdet. Den äldre informeras också om detta.

Gemenskap med andra och att delta i olika aktiviteter kan bidra till en ökad livskvalitet och minska känslan av ensamhet och isolering.

Bilagor

1. Skrivelse från Eva Fagerhem m.fl. (S) och tjänstgörande ersättare Louise Bengtsson (MP).
2. Skrivelse från Lars Svärd m.fl. (M) och Abit Dundar m.fl.(L).